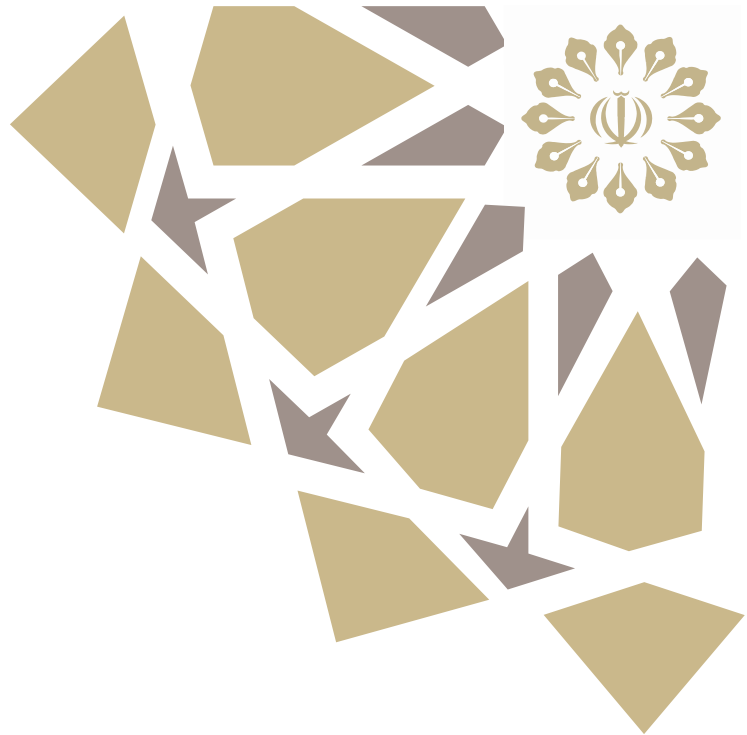

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

اصلاح اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

اصلاح اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۴/۲۰

کد گزارش: ۱۴۰۱۰۵۱۰

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۰/۰۷/۲۴

پرونده شورای نگهبان

اصلاح اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران

درباره‌ی اساسنامه

هیئت وزیران در راستای اختیار حاصل از ذیل اصل (۸۵) قانون اساسی و به استناد ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت مصوب ۱۳۷۷/۱/۳۰، «اصلاح اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران» را بنا به پیشنهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۰/۴/۲۰ به تصویب رساند. پس از آن، این مصوبه جهت طی تشریفات قانونی مقرر در اصل (۸۵) قانون اساسی، جهت بررسی عدم مغایرت مفاد آن با موازین شرع و قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۵۸۹۵۴/۴۴۸۲۳ مورخ ۱۴۰۰/۴/۲۶ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۴، مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی ندانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۲۷۹۴۲ مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۴ به هیئت وزیران اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص اصلاح اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران»

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۰/۴/۲۰ به پیشنهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و به استناد ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمانها، شرکتها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت - مصوب ۱۳۷۷-^۱ تصویب کرد:

ماده (۷) اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران^۲ موضوع تصویبنامه شماره ۴۰۶۷۵/ت/۲۳۰۲۴۶ هـ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۱۰ به شرح زیر اصلاح می شود:

۱- در بند (۳)، بعد از عبارت "جهانی اینترنت" عبارت "در چهارچوب سیاستهای ابلاغی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات" الحاق می شود.
۲- ...

۳- در بند (۱۳)، بعد از واژه "بین الملل" عبارت "در چهارچوب سیاستهای ابلاغی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات" الحاق می شود.
۴- ...

۱. ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمانها، شرکتها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت مصوب ۱۳۷۷/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی: «...»

ماده واحده- هرگونه تغییر یا اصلاح اساسنامه‌هایی که به موجب تصویب مجلس شورای اسلامی به هیئت دولت واگذار شده است، چون تغییر نظر دولت محسوب می شود با هیئت وزیران است.»

۲. ماده (۷) اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۴ هیئت وزیران: «ماده ۷- موضوع فعالیت و وظایف شرکت عبارت است:

۱- ...

۳- ساماندهی، نظارت و هدایت خدمات اینترنت و اینترنت در کشور به منظور کاهش وابستگی به شبکه جهانی اینترنت.

۴- ...

۱۳- تهیه، تدوین و هماهنگی برنامه‌های امنیتی و مدیریت مخاطرات در حوزه فناوری اطلاعات در سطح ملی، منطقه‌ای و بین الملل.

۱۴- ...»

▪ دیدگاه مغایرت

در بندهای اصلاحی (۱) و «۳» ماده (۷) اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران، «ساماندهی، نظارت و هدایت خدمات اینترنت و اینترنت در کشور به منظور کاهش وابستگی به شبکه جهانی اینترنت» و «تهیه، تدوین و هماهنگی برنامه‌های امنیتی و مدیریت مخاطرات در حوزه فناوری اطلاعات در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌الملل» مقید به قید رعایت «چهارچوب سیاست‌های ابلاغی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات» شده است. این در حالی است که اولاً مطابق بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی، تعیین سیاست‌های کلی نظام در صلاحیت مقام رهبری است. بنابراین اطلاق حکم مصوبه از این حیث که تنها رعایت «چهارچوب سیاست‌های ابلاغی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات» را مقرر کرده است و اشاره‌ای به لزوم رعایت «سیاست‌های کلی نظام» نکرده است، مغایر با بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است. ثانیاً با توجه به جایگاه شورای عالی فضای مجازی و تأکید مقام معظم رهبری بر تبدیل شدن این شورا به «نقطه کانونی متمرکزی برای سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و هماهنگی در فضای مجازی کشور»^۱ لازم است رعایت مصوبات این شورای عالی نیز در اصلاحات اساسنامه در نظر گرفته شود. در صورتی که اگر تغییرات مد نظر این مصوبه که در بندهای (۱) و (۳) آن ذکر شده است، در اساسنامه‌ی سازمان فناوری اطلاعات اعمال شود، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات رأساً و بدون هماهنگی شورای عالی فضای مجازی، صلاحیت ابلاغ سیاست‌های مربوط به این حوزه را خواهد داشت. بنابراین اطلاق بندهای (۱) و (۳) این مصوبه، به سبب عدم تقیید به رعایت سیاست‌های کلی نظام و مصوبات شورای عالی فضای مجازی، مغایر با اصول (۵۷) و (۱۱۰) قانون اساسی است.

۱. بخشی از متن حکم مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۷ مقام معظم رهبری (حفظه‌الله) مبنی بر تشکیل و انتصاب اعضای شورای عالی فضای مجازی: «گسترش فزاینده فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی به ویژه شبکه‌ی جهانی اینترنت و آثار چشمگیر آن در ابعاد زندگی فردی و اجتماعی، و لزوم سرمایه‌گذاری وسیع و هدفمند در جهت بهره‌گیری حداکثری از فرصت‌های ناشی از آن در جهت پیشرفت همه‌جانبه کشور و ارائه خدمات گسترده و مفید به اقشار گوناگون مردم و همچنین ضرورت برنامه‌ریزی و هماهنگی مستمر به منظور صیانت از آسیب‌های ناشی از آن اقتضا می‌کند که [شورای عالی فضای مجازی به عنوان] نقطه‌ی کانونی متمرکزی برای سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و هماهنگی در فضای مجازی کشور به وجود آید. ...»

■ دیدگاه عدم مغایرت

اطلاق بندهای (۱) و (۳) مصوبه‌ی پیش‌رو، مغایرتی با اصول قانون اساسی ندارد؛ توضیح اینکه اولاً دقت در مواد (۱)، (۲)، (۳) و (۴) قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات^۱ نشان می‌دهد قانون‌گذار وزارت مذکور را موظف کرده است در

۱. مواد (۱)، (۲)، (۳) و (۴) قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مصوب ۱۳۸۲/۹/۱۹ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱- نظر به تحول چشمگیر علوم و فنون مرتبط با صنایع الکترونیک، مخابرات، ارتباطات رادیویی و رایانه‌ای و نقش مهم و مؤثر خدمات پستی، مخابراتی، پست بانک و سنجش از راه دور، در امور فرهنگی و اقتصادی، تعمیق علائق و پیوستگی بین جوامع انسانی، تحول نظام اداری، کاهش مسافرت‌های غیر ضرور، حفظ محیط زیست و تشخیص منابع زمینی، هواشناسی، اقیانوس‌شناسی در برنامه‌ریزی توسعه و لزوم تدوین و تعیین وظایف و اختیارات قانونی برای دستگاه متولی نظارت بر عرضه خدمات مذکور و هماهنگ کردن نام و عنوان این دستگاه، متناسب با ضرورت‌ها و نیازهای زمان، قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در چارچوب سیاست‌های کلی نظام به شرح مواد آتی تدوین می‌شود.

ماده ۲- به منظور اعمال حاکمیت بر طیف فرکانس و حفاظت از حقوق رادیویی کشور در سطح منطقه و بین‌الملل و تمرکز امور سیاست‌گذاری، تدوین ضوابط و استانداردها و نظارت بر حسن اجرای آنها در بخش‌های مختلف ارتباطات پستی و مخابراتی نظیر خدمات جدید و متعارف پستی، مخابراتی، ارتباطات فضایی، ارتباطات رادیویی، انتقال داده‌ها، انتقال صدا و تصویر، سنجش از راه دور، ارتباطات رایانه‌ای و ایجاد بستر مناسب برای ارتباطات و آمایش و پردازش اطلاعات و روش‌های دورسنجی و پشتیبانی آنها و همچنین سیاست‌گذاری در زمینه توسعه امکانات و خدمات ارتباطی مذکور، هماهنگ با آخرین پیشرفت‌های علمی، تجربی و فناوری اطلاعات در جهان، در چارچوب سیاست‌های کلی نظام به موجب این قانون نام وزارت پست و تلگراف و تلفن به «وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات» تغییر می‌یابد و کلیه وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های وزیر و وزارت پست و تلگراف و تلفن به وزیر و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تفویض می‌گردد.

ماده ۳- وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات:

الف- تدوین سیاست‌ها و ضوابط کلی در زمینه توسعه ارتباطات و فناوری اطلاعات در چارچوب سیاست‌های کلی نظام.

ب- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان و هدایت و نظارت بر شبکه‌های پستی، پست بانک و مخابراتی و فناوری اطلاعات کشور در چارچوب سیاست‌های کلی نظام.

ج- ...

ماده ۴- به منظور سیاست‌گذاری و تدوین راهبردهای ملی در قلمرو فناوری اطلاعات، تدوین برنامه‌های میان مدت و بلندمدت برای توسعه پژوهش‌های بنیادی و کاربردی در قلمرو فناوری اطلاعات و همچنین گسترش کاربری فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور و برنامه‌های توسعه بخش‌های مختلف، شورای عالی فناوری اطلاعات با استفاده از امکانات و نیروی انسانی دفتر مدیریت و تجهیز منابع اطلاعات وزارت ارتباطات و

چهارچوب «سیاست‌های کلی نظام»، اقدامات خود را انجام دهد. بنابراین با توجه به اینکه سازمان فناوری اطلاعات ایران، زیرمجموعه و جزئی از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات است و وزارت ارتباطات، سیاست‌های مربوط به این سازمان را ابلاغ می‌کند و این وزارتخانه مطابق قانون موظف شده است که براساس سیاست‌های کلی نظام این اقدام را انجام دهد، در نتیجه مفروض است که بندهای (۱) و (۳) این اساسنامه نیز مقید به رعایت «سیاست‌های کلی نظام» خواهد بود و مغایرتی با بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی ندارد. ثانیاً با توجه به اینکه لازم‌الاجرا بودن مصوبات شورای عالی فضای مجازی برای وزارت‌خانه‌ها، از نظر حقوقی دارای بدهت کافی بوده است، هیئت وزیران لازم ندیده است به رعایت این مصوبات از سوی سازمان فناوری اطلاعات ایران که یکی از سازمان‌های اقماری وزارت ارتباطات است، تصریح کند. بنابراین مفروض است که بندهای (۱) و (۳) مقید به رعایت مصوبات شورای عالی فضای مجازی مقرر شده است و مغایرتی با اصل (۵۷) قانون اساسی ندارد.

■ نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه هیئت وزیران در خصوص اصلاح اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

→

فناوری اطلاعات و در چارچوب سیاست‌های کلی نظام تشکیل می‌گردد. تصمیمات شورا با رعایت سیاست‌های کلی نظام در چارچوب قوانین و مقررات پس از تأیید رئیس جمهور توسط وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات ابلاغ می‌گردد و مسئولیت و نظارت بر حسن اجرای آن به عهده وی خواهد بود.

الف - ...»

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

گزارش استدلالی

پژوهشگاه شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرافراز،

کوچه پنجم پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۲۹

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

nashr-rc.ir

gcr.ac.ir